

OBRANNÁ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY

ODPOVĚDNÝ STÁT A SPOLEHLIVÝ SPOJENEC

Š VOJSKO V REPUBLICE A V DEMOKRACII MÁ ÚKOL OBRANNÝ, MÁ HÁJIT A BRÁNIT ŽIVOTY A STATKY
OBČANSTVA, MÁ BRÁNIT SVOBODU A VŠECH HODNOT KULTURNÍCH Ď T. G. MASARYK

A. Úvod

1. Obranná strategie představuje záměr vlády České republiky k zajištění obrany České republiky v tomto desetiletí. Popisuje základní zásady výstavby a činnosti systému obrany státu, rekapituluje hlavní úkoly ozbrojených sil a aktualizuje politicko-vojenské ambice.
2. Strategie respektuje platné právní předpisy pro zajištění obrany, zejména Ústavu České republiky a další související zákony.¹
3. Strategie vychází z principů bezpečnostních zájmů a hodnot zformulovaných v *Bezpečnostní strategii České republiky* (2011). Bere v úvahu *Strategickou koncepci NATO* (2010) a příslušné bezpečnostní dokumenty Evropské unie (EU).

B. Východiska pro zajištění obrany

4. Česká republika se z hlediska obrany a bezpečnosti dlouhodobě těší příznivé situaci. Její hranice jsou mezinárodně uznávané a nezpochybované, má dobré vztahy se všemi svými sousedy a je plnohodnotně integrována do euroatlantických struktur. Aktivní účast v systému kolektivní obrany Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO), podpora rozvoje schopností EU pro zvládání krizí a prohlubování spolupráce s partnerskými zeměmi představují hlavní garance a východiska pro zajištění obrany a posilování bezpečnosti České republiky. Členství v NATO a EU přináší výhody kolektivního zajištění vlastní obrany a bezpečnosti, stejně jako závazek přispívat ke společné obraně a bezpečnosti spojenců.²
5. Česká republika zajišťuje obranu své suverenity a územní celistvosti v rámci společné obrany NATO podle článku 5 Severoatlantické smlouvy.³ Členství v NATO a dalších mezinárodních

¹ Zajištění obrany České republiky se řídí platnými právními předpisy, především ústavním zákonem č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky; ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky; zákonem č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky; zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání; zákonem č. 220/1999 Sb., o právu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze; zákonem č. 222/1999 Sb., o zajištění obrany České republiky; zákonem č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajištění (branný zákon); zákonem č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii; zákonem č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky; zákonem č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství.

² Viz *Bezpečnostní strategie České republiky*, odst. 11.

³ Publikována pod č. 66/1999 Sb. článek 5 Severoatlantické smlouvy: „Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatní právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznávané článkem 51 Charty OSN, pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama

bezpečnostních organizacích nesníma z České republiky její prvotní odpovědnost za vlastní obranu. Základním předpokladem pro naplnění zákonných povinností a spojeneckých závazků je budování ústředního systému obrany státu a vlastních obranných schopností v souladu s článkem 3 Severoatlantické smlouvy, v němž se spojenci zavazují jednotlivě i společně stálou a ústřední svépomocí a vzájemnou výpomocí udržovat a rozvíjet svoji individuální i kolektivní schopnost odolat ozbrojenému útoku.

6. Mezinárodní prostředí ovlivňující bezpečnost České republiky a její obranu zůstane i nadále dynamické a komplexní. Bude se vyznačovat především nevojenskými, zpravidla asymetrickými hrozbami a prolínáním vnitřní a vnější bezpečnosti. *Bezpečnostní strategie České republiky* neidentifikuje primární vojenské ohrožení území, občanů a zájmy České republiky a našich spojenců, avšak ani takové ohrožení nevyklučuje. Jakkoliv jsou předpokládány hrozby spíše nevojenského charakteru, jejich dopady mohou vyžadovat použití ozbrojených sil, a to jak v rámci mnohonárodních operací v zahraničí, tak pro podporu civilních orgánů na území České republiky.
7. Dlouhodobě nelze ignorovat podstatný nárůst moderních vojenských schopností a celkového strategického potenciálu některých států například v evropském sousedství a asijsko-pacifickém regionu, jejichž další sledky pro globální stabilitu a euroatlantickou bezpečnost lze zatím jen těžko předvídat.
8. Zároveň nemůžeme v příštím desetiletí vyloučit výskyt náhlých a překvapivých událostí o strategickém významu, a to i v rámci euroatlantického prostoru nebo na jeho periferii, jež mohou přerůst do podoby válečné krize i konfliktu. Mohou vzniknout v důsledku souhrnu a koncentrace procesů, které jsou jednotlivě zvládnutelné, společně však tvoří potenciálně výbušnou směs (např. hospodářské otřesy, vyostření sociálních, etnických i náboženských sporů, energetické kolapsy, masová migrace, pandemie, pohromy přírodního i antropogenního původu). V krajním případě nelze zcela vyloučit destabilizaci i ochromení mezinárodních institucí, v jejichž rámci Česká republika definuje svoji bezpečnost a obranu. Situace tohoto druhu by vyžadovala zásadní přehodnocení principů obrany státu.
9. V důsledku posunu třetího geopolitického zájmu Spojených států amerických (USA) směrem do Asie poroste požadavek, aby Evropané přebírali větší odpovědnost za svou obranu a bezpečnost. Prohlubování rozdílů ve výši obranných investic a nerovnoměrné sdílení odpovědnosti za kolektivní obranu a bezpečnost mezi spojenci oslabuje alianční jednotu a solidaritu. Pro udržení soudržnosti a schopnosti kolektivní vojenské akce bude v NATO kladen větší důraz na společná cvičení (a to v etn scénář podle článku 5 Severoatlantické smlouvy), intenzivnější zapojování aliančních sil rychlé reakce a jednotek USA rozmístěných v Evropě do těchto cvičení a projekty společného rozvoje vojenských schopností.

a v souladu s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. Každý takový útok a veškerá opatření učiněná v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.

10. Ekonomika České republiky a v t-iny spojenc se bude i v následujících letech potýkat s d sledky hospodá ské, finan ní a dluhové krize. Tato skute nost vyřaduje vy-í efektivitu vynakládaných prost edk nezbytných pro dostate né zabezpe ení obranyschopnosti České republiky a racionalizaci organiza níh struktur resortu obrany. P iná-í to s sebou nevyhnuteln téř vy-í míru rizika a související odpov dnosti za p ípadné d sledky nerovnováěného rozvoje spektra vojenských schopností ozbrojených sil České republiky. V této souvislosti nelze podce ovat riziko zdrojové, organiza ní a personální destabilizace systému zaji- ování obrany České republiky, která by vedla ke ztrát kvality vojenského personálu, úpadku prestiě vojenského povolání, erozi vojenských schopností státu a oslabení v rozhodnosti a politické váhy České republiky.
11. P i zaji- ování obranných schopností je možné hledat mnohonárodní e-ení prost ednictvím iniciativ NATO (tzv. chytrá obrana, *Smart Defence*) a EU (tzv. sdruřování a sdílení, *Pooling and Sharing*) ó a to zejména v rámci regionální spolupráce, uř-í koordinací obranného plánování a spole ného rozvoje vojenských schopností. Mezinárodní iniciativy p edstavují pro Českou republiku p íleřitost udržet ur ité vojenské schopnosti; nemohou v-ak nahradit základní zodpov dnost státu za zaji-t ní své obrany a rozvoj vlastního obranného potenciálu.

C. T i pilí e obrany R: Stát ó ozbrojené síly ó ob an

12. Obrana České republiky je zalořena na odpov dném p ístupu vlády a dal-ích orgán ve ejné správě k zaji-t ní systému obrany státu, dále na vytvá ení k tomu pot ebných obranných schopností v rámci kolektivní obrany NATO a na zapojení ob an do obranných aktivit v p ípad váěného ohroření zem .

Pilí 1 ó Zodpov dný p ístup státu k obran České republiky a spojeneckým závazk m

13. *Obrana území České republiky:* Za zaji- ování obrany území na-eho státu, jeho demokratického systému, ob an a jejich práv a svobod je odpov dná vláda České republiky. Obrana je zároveň záleřitostí v-ech slořek státní správě, územní samosprávě, právnických osob i ob an . Vláda České republiky garantuje, ře ozbrojené síly České republiky spl ují p ořadavky pro obranu suverenity a územní celistvosti státu v rámci kolektivní obrany NATO.
14. *Kolektivní obrana:* K zaji-t ní své obrany vytvá ří Česká republika podmínky pro napl ování p ořadavk stanovených pro Českou republiku v rámci obranného plánování NATO a zabezpe uje kapacity pro p íjetí a podporu sil spojenc na vlastním území. Plánovaná opat ení k zaji-t ní obrany státu budou pravideln ov ována p i cvi eních orgán krizového řzení doma i na mezinárodní úrovni.
15. *Systém obrany státu:* Systém obrany státu je sou ástí bezpe nostního systému České republiky, který je popsán v *Bezpe nostní strategii České republiky*. Základní funkcí systému obrany státu je p íprava, řzení, koordinace a zabezpe ování innosti p íslu-ných orgán , sil a prost edk p i zaji- ování obrany České republiky, v etn v asné identifikace a predikce vývoje hrozeb a jejich vyhodnocení. Systém obrany státu je provázán se spojeneckým prost edím. Jeho řzení zabezpe ují prezident republiky, Parlament České republiky, vláda se

svými pracovními orgány, ministerstva a ostatní ústřední správní úřady. Ministerstvo obrany zodpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje plnění plánovaných opatření. Za stavu ohrožení státu a válečného stavu se vytvářejí zvláštní struktury k zajištění plnění obrany. Hlavním výkonným prvkem systému obrany státu jsou ozbrojené síly. K výkonným prvkům patří i další instituce státní správy a samosprávy a v zákonem vymezeném rozsahu i právnické a fyzické osoby.

16. *Obranné plánování:* Efektivní a účelná výstavba obranných schopností je zajištěna dle sledným stanovením priorit v rámci obranného plánování České republiky a obranného plánování NATO.
17. *Zpravodajství:* Aktuální, nezávislé, vícezdrojové a maximálně objektivní zpravodajské informace jsou nezastupitelným prvkem plánování a rozvoje účinného systému obrany státu. Vytvářejí podmínky pro včasné varování před bezpečnostními hrozbami, prevenci jejich realizace a aktivaci systému obrany státu.
18. *Zdroje:* Předvídatelná a adekvátní výše výdaj ze státního rozpočtu na výstavbu obranných kapacit je klíčovým předpokladem pro efektivní, účelné a hospodárné zajištění obrany státu. Vláda stabilizuje minimálně ve střednědobém horizontu rozpočtové podmínky pro zajištění obrany České republiky. Česká republika se svými zdroji podílí na budování společných schopností pro spojeneckou kolektivní obranu, a to zejména v případě systémů, jejichž provozování a provozování není ve zdrojových a technických možnostech České republiky (AWACS⁴, AGS⁵, protiraketová obrana aj.).
19. *Obranný průmysl:* Ministerstvo obrany podporuje zachování specificky vojenských a z jiných zdroj nenahraditelných kapacit průmyslové výroby, výzkumu a vývoje v České republice, a to zejména v rámci státních podniků a záložených. Podpora domácího obranného průmyslu vychází z podstatných bezpečnostních zájmů ČR s cílem zachovat rozvoj klíčových schopností a tradičního know-how českého obranného sektoru a využívat nástroj mezinárodní spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje a akvizic.
20. *Regionální spolupráce:* Česká republika podporuje bilaterální a multilaterální vztahy v oblasti obrany zejména se sousedními zeměmi a v rámci regionální spolupráce, zejména Visegrádské skupiny. Regionální spolupráce musí přinášet jak zlepšení vojenských schopností, tak finanční úspory.
21. *Komplexní přístup:* Česká republika rozvíjí schopnost spolupráce ozbrojených sil, dalších složek státní správy a civilního sektoru v rámci tzv. komplexního přístupu v operacích na podporu mezinárodního míru a bezpečnosti a civilně-vojenských misí.

Příloha 2 o Akceschopné ozbrojené síly

⁴ Airborne Warning and Control System, alianční vzdušný systém výstrahy a řízení.

⁵ Alliance Ground Surveillance, systém NATO pro sledování pozemních cílů.

22. Základním úkolem ozbrojených sil je připravit se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení.⁶ To zahrnuje činnosti související s obranou:
- území České republiky;
 - vzdušného prostoru České republiky;
 - infrastruktury nezbytné pro obranu státu.
23. V souladu s článkem 5 Severoatlantické smlouvy se ozbrojené síly České republiky rovněž podílejí na přípravě kolektivní obrany území spojenců NATO, a to prostřednictvím cvičení, aliančního obranného plánování a účástí v zahraničních operacích.
24. Ozbrojené síly České republiky plní úkoly v rámci integrovaného systému protivzdušné obrany NATO s využitím vlastního nadzvukového letectva.
25. Ozbrojené síly České republiky jsou schopny plnit úkoly samostatně i ve spolupráci se spojenci v etn využití opatření k podpoře ozbrojených sil hostitelskou zemí na území spojenců a poskytnutí této podpory na vlastním území.
26. V zahraničních operacích spolupracují ozbrojené síly České republiky s ozbrojenými silami spojenců na základě mezinárodních smluv a závazků. Mimo území České republiky jsou nasazovány v rámci mírového úsilí mezinárodního společenství a v souladu s principy mezinárodního práva. Jsou schopny účástí v operacích k prosazení, podpoře i udržení míru a misí postkonfliktní stabilizace a rekonstrukce. Příslužníci ozbrojených sil České republiky mohou dále plnit úkoly v rámci humanitárních misí, záchranných a evakuačních akcí a podílet se na dalších civilních operacích a pozorovatelských misích mezinárodních organizací.
27. Jednotky ozbrojených sil České republiky se pravidelně zapojují do pohotovostních uskupení NATO (*NATO Response Force*, NRF) a EU (*EU Battle Group*, EU BG). Vybrané jednotky jsou dlouhodobě přidruženy (afilovány) k mnohonárodním aliančním sborům. Příslužníci Armády České republiky působí ve větvích mnohonárodních velitelství.
28. Ozbrojené síly České republiky mohou podpořit civilní orgány na území státu v rámci integrovaného záchranného systému (IZS), a to zejména při zvládnutí následků rozsáhlých přírodních pohrom, průmyslových nebo ekologických havárií. V závažných případech ohrožení vnitřní bezpečnosti státu a jeho občanů Ministerstvo obrany poskytnout síly a prostředky k podpoře a posílení Policie České republiky (PČR). Pro tyto úkoly jsou síly vyčleněny v nezbytném rozsahu a v závislosti na jejich dostupnosti. V principu mohou být ve prospěch IZS a PČR využitelné veškeré ozbrojené síly České republiky včetně aktivní zálohy.
29. *Politicko-vojenské ambice pro výstavbu ozbrojených sil České republiky* jsou politickým zadáním pro ozbrojené síly České republiky k jejich rozvoji a zajištění zákonných povinností, spojeneckých závazků a případně dalších úkolů. Rozvoj vojenských schopností ozbrojených sil

⁶ Viz § 9 zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky.

eské republiky respektuje záv ry *Bílé knihy o obran* z roku 2011 a je ur ován kvalitativními a kvantitativními kritérii.

30. Kvalitativní kritéria:

- a. *Jeden soubor sil* pro pln ní jak vojenských úkol , tak i pro podporu civilních orgán v krizových situacích nevojenského charakteru.
- b. *Ú elnost sil* s ohledem na úkoly ozbrojených sil eské republiky v rámci systému obrany eské republiky a nejpravd podobn j-í zp soby jejich pouflití p i zachování schopnosti prufln reagovat v -ír-ím spektru inností.
- c. *Efektivita sil* s d razem na dosaflení pom ru bojových a výkonných prvk (60 %) v i podp rným (40 %) v rámci v-ech sloflek ozbrojených sil.
- d. *Modularita sil* umofl ující vytvá et na bázi organických jednotek úkolová uskupení odpovídající charakteru innosti.
- e. *Nasaditelnost sil* a jejich vyufitelnost pro pln ní úkol ve spojeneckých operacích p i sou asném zvy-ování udrflitelnosti jednotek v mezinárodních operacích.
- f. *Interoperabilita sil* zaji- ující sou innost se spojenci a pln ní úkol v alian ním integrovaném informa ním prost edí.
- g. *Specializace sil* v oblastech s vy-í p idanou hodnotou, jako jsou například ochrana proti zbraním hromadného ni ení, jednotky pro speciální operace, vojenské zdravotnictví, mnohonárodní logistika a schopnosti vrtulníkového letectva.

31. Kvantitativní kritéria:

- a. P i ozbrojeném konfliktu takového rozsahu, kdy bude ohroflena svrchovanost a územní celistvost eské republiky, jsou nasazeny v-echny síly a prost edky ozbrojených sil eské republiky v etn vyufití branné povinnosti.
- b. Pro kolektivní obranu podle lánku 5 Severoatlantické smlouvy poskytuje eská republika pozemní a vzdu- né síly p edur ené k tomuto ú elu v rámci obranného plánování NATO, jejichfl základ tvo í brigádní úkolové uskupení na bázi mechanizované brigády.
- c. Pro mezinárodní operace ke zvládání krizí je eská republika v závislosti na charakteru situace schopna soub fln nebo postupn vy lenit:
 - i. praporní úkolové uskupení pozemních sil, nebo ekvivalent vzdu- ných sil, s rotací po -esti m sících⁷; v rámci tohoto nasazení jsou ozbrojené síly eské republiky schopny poskytnout velitelství pro mnohonárodní úkolové uskupení, a to afl po dobu jednoho roku;

⁷ Doba rotace vzdu- ných sil m fle být jiná nefl p 1 roku.

- ii. rotní úkolové uskupení pozemních nebo vzdušných sil s rotací po –estím sících;
 - iii. uskupení do velikosti odpovídající praporu, která jsou určena do pohotovosti sil rychlé reakce NATO (*NATO Response Force*) nebo EU (*EU Battle Group*).
- d. Česká republika je schopna participovat i do dalších operací speciálními uskupeními nebo skupinami odborníků, a to například speciálními jednotkami a expertními týmy v oblasti výcviku a vojenského poradenství.⁸

Pilíř 3 o Obanská povinnost k obraně státu

32. Obrana státu je obanskou povinností a zároveň morálním závazkem. Zákonná povinnost oban bránit svou vlast nezanikla ani s profesionalizací Armády České republiky. Vláda posiluje v domácí osobní odpovědnosti oban k obraně státu.
33. Příprava oban na obranu státu vyžaduje vzhledem k prolínání vnitřních a vnějších bezpečnostních hrozeb kombinaci vojenských a civilních přístupů. Na tomto principu jsou vytvářena a sjednocována opatření a nástroje krizového plánování.
34. Jedním z opatření přechodu z mírového na válečný stav je mobilizace. Česká republika se na mobilizaci připravuje především koncepčně a udržuje zásoby pouze na nezbytné a minimální úrovni v souladu s principem odložené potřeby. Rozsah, obsah a časový plán opatření k přípravě a provedení mobilizace odpovídají vývoji bezpečnostní situace.
35. Účinným nástrojem pro naplnění práva oban podílet se v době míru na zajištění obrany České republiky je institut aktivní zálohy, který zároveň propojuje ozbrojené síly České republiky s veřejností. Příslušníci v aktivní záloze v případě potřeby slouží k doplnění početně stav vybraných vojenských útvarů.

D. Realizace

36. Obranná strategie České republiky je naplněná prostřednictvím rozhodnutí vlády České republiky a navazujících prováděcích dokumentů v gesci Ministerstva obrany. Na základě této strategie bude aktualizován *Plán obrany České republiky*. Vláda je zpravidla jednou za dva roky informována o realizaci *Obranné strategie České republiky* prostřednictvím *Zprávy o zajištění obrany České republiky*, kterou projednávají též příslušné parlamentní výbory.
37. *Obranná strategie České republiky* bude aktualizována po deseti letech. V případě závažných změn bezpečnostní situace může vláda České republiky rozhodnout o její aktualizaci dříve.
38. Tento dokument nahrazuje *Vojenskou strategii* (2008).

⁸ Síly a prostředky nezbytné k naplnění politicko-vojenských ambicí popisuje dokument *Struktura a počty ozbrojených sil České republiky v letech 2013 a 2015*.

E. Závěr

39. Zajištění obrany suverenity a územní celistvosti České republiky je základní funkcí státu a povinností vlády. Tuto povinnost sdílí s ostatními orgány státní správy a samosprávy. Obrana vlasti je též občanskou povinností.
40. Příprava na obranu státu a výstavba ozbrojených sil České republiky vycházejí z principů popsaných v této strategii. Akceschopné ozbrojené síly České republiky disponující moderními a interoperabilními vojenskými schopnostmi jsou klíčovými předpoklady ústředního systému obrany státu. Jejich rozvoj je provázán a koordinován s ostatními složkami bezpečnostního systému České republiky. Vzhledem k charakteru bezpečnostních hrozeb a spojeneckým závazkům obrana České republiky nekončí na hranicích našeho státu; je plánována v aliančním rámci. Vláda vynakládá dostatečné zdroje pro posilování obranyschopnosti naší země. Česká republika tak i nadále zůstává suverénním a odpovědným státem a spolehlivým spojencem v dynamickém bezpečnostním prostředí 21. století.